

Protocol Gedrag

Basisschool

Grootegasi

Geborgd: okt 2018
Borgen: okt 2020
Oktober 2014
Dec. 2021

Verantwoording

Wij, als team van basisschool Christal, willen de leerlingen helpen bij het leren van hoe ze zich kunnen gedragen in de complexe wereld om hen heen. Wij willen dit doen met voor ogen hebbend hoe Jezus ons leert om te gaan met de mensen om ons heen en naar Zijn voorbeeld, zoals Hij ons de Vader, God, laat zien en wij dit weten uit de Bijbel hem navolgen. Wij willen hier zelf het voorbeeld in geven zodat kinderen zich kunnen spiegelen. Ook willen we dit doen in samenwerking met ouders die ons hun kinderen hebben toevertrouwd. Specifiek willen we dit aanleren en ondersteunen door SOVA lessen te geven waarbij we methodes gebruiken die we op school ter beschikking hebben.

Sinds mei 2018 zijn we Kanjerschool en geven we kanjertraining. We gebruiken ons eigen Oepsproject met oepsbladen omdat we die beter vinden dan die van de kanjerstraining. (zie bijlage 6) In 2014 hebben we ons bestaande gedragsprotocol en pestprotocol samengevoegd tot dit protocol.

Algemeen

Goede leerprestaties kunnen bereikt worden als leerlingen en leerkrachten met plezier naar school gaan. Respect voor elkaar, algemene fatsoensnormen en goede omgangsvormen vinden we belangrijk. Een veilig klimaat en prettige sfeer dragen hiertoe bij en daarom is het belangrijk dat kinderen, ouders en leerkrachten zoveel mogelijk dezelfde kaders hanteren.

In dit gedragsprotocol worden niet allerlei zaken in regeltjes vastgelegd maar wel de specifieke afspraken. Deze afspraken hebben vooral met houding te maken. Door ze regelmatig te bespreken hopen wij de goede sfeer en klimaat in onze school te continueren.

Dat bespreken gebeurt vooral tijdens groepsvorming activiteiten, de introductie van de contactpersoon, kringgesprekken, tijdens de SOVA/ Kanjer-lessen, en wanneer gebeurtenissen of een incident er aanleiding toe geven.

Zorg in de school:

We stellen ons de volgende vragen:

- Is het goed voor het kind zelf?
- Is het goed voor de leerkracht?
- Is het goed voor de groep?
- Is het goed voor de school?

Bij 1 antwoord nee, dan zetten we daar specifiek hulp op in, zo nodig met ondersteuning van de orthopedagoog/externen

Bij 2 antwoorden nee, dan zetten we op beide specifiek hulp in met zo nodig ondersteuning van de orthopedagoog/externen

Bij 3 antwoorden nee, dan staan we op scherp en wordt zeker hulp van externen en meer ingeschakeld.

Bij 4 antwoorden op nee, dan is er alarm signaal. Alle zeilen worden bijgezet.

Gouden en zilveren weken

Aan het begin van het schooljaar hebben we de "gouden weken" Daarin heeft groepsvorming, omgaan met elkaar een grote rol. Regels worden samen afgesproken en de nieuwe groep leert elkaar beter kennen. Zo hopen we een goed pedagogisch klimaat te creëren. In januari herhalen we dit nog eens met "de zilveren weken" We kijken terug en kijken vooruit. Wat werkt, wat niet, wat gaan we naders doen, wat blijft. We oefenen weer met allerlei werkvormen om de groepsvorming een onderhoudsbeurt te geven.

Helaas is pestgedrag een probleem wat ook op onze school aan de orde komt. Wij hopen met directe bespreking en aanpak van alle partijen een preventieve werking te bewerkstelligen. Wanneer pesten veelvuldig voorkomt in een groep is een pestproject op zijn plaats. **Eind september doen we mee met de nationale week tegen pesten.**

Het voorbeeld van leerkrachten en ouders is in deze van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies op een rustige manier worden uitgesproken.

We hanteren 3 hoofdregels:

- Voor groot en klein zullen we aardig zijn
- Goed voor je spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken morgen
- Binnen is een wandelgebied en buiten hoeft dat lekker niet
-

En de kanjerregels:

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- Niemand speelt de baas
- Niemand lacht uit
- Niemand blijft zielig

Bijlages:

1. Gedrag
2. Pestgedrag
3. Stappenplan grensoverschrijdend gedrag
4. procedure time out, schorsing en verwijdering
5. TSO
6. Oepsproject
7. Extra informatie pesten

Bijlage gedrag

Specifieke gedragsregels voor de leerlingen

- Als je kwaad bent probeer je samen te praten. Lukt dit niet ga dan naar de juf of meester.
- We zijn zuinig op de spullen van een ander en van school.
- Je spreekt de leerkrachten aan met juf of meester en toont respect.
- Tijdens de pauzes houden we ons aan de daarvoor geldende regels.

Specifieke gedragsregels voor de leerkrachten

- Respecteer iedere leerling en toon belangstelling.
- Maak duidelijke afspraken met de leerlingen, bespreek ze regelmatig, kom ze na en evalueer ze met de groep.
- Zorg voor een veilige, prettige sfeer in de groep.
- Als je onrust of frustratie signaleert, wacht niet op escalatie maar bespreek de situatie.
- Wees eerlijk en waardeer positief, sluit een vervelende situatie altijd positief af.
- Begroet leerlingen bij binnenkomen en weggaan.
- Houdt toezicht op je groep bij het naar buiten en naar binnen gaan bij pauzes. Bewaar de rust in de gangen.
- Maak een afspraak met een collega waar je, indien nodig, even een leerling apart kunt zetten.
- Volg bij hardnekkig problematisch gedrag consequent het stappenplan wat in gang wordt gezet bij 'grensoverschrijdend gedrag'.
- Probeer je collega's bij te staan in voor- en tegenspoedsituaties.
- Draag je steentje bij aan de totale organisatie binnen de school.
- Ruim niet alleen je klaslokaal op maar ook de ruimtes en materialen die gezamenlijk worden gebruikt.

Specifieke gedragsregels voor de ouders

- Ouders houden zich aan de 3 genoemde hoofdregels en kanjerregels en stimuleren hun kinderen in het naleven van deze gedragsregels.
- Als een kind ziek is wordt dat tussen 8 uur en half 9 's ochtends (telefonisch of via parro) gemeld bij school.
- Ouders houden zich aan de afspraken zoals die bestaan m.b.t. schoolverzuim en gemeld in de Schoolgids.
- Ouders zorgen ervoor dat hun kinderen niet eerder dan een kwartier voor aanvang van de school op het speelplein zijn, vanaf dat moment is er toezicht en is de school medeverantwoordelijk.

- Een korte boodschap kunt u altijd even melden voor schooltijd maar maak een afspraak als u wat meer tijd nodig heeft.

Omdat problematiek kan veranderen en om de kwaliteit te waarborgen, zal dit protocol 2 jaarlijks teambreed worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

De regels zullen aan het begin van een schooljaar, maar ook later in het jaar, regelmatig worden besproken in de klas.

Bijlage pestgedrag

Adviezen aan leerkrachten en ouders i.v.m. pesterijen

- Neem het gepeste kind, ouders of leerkrachten altijd serieus
- Stimuleer kinderen om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- Corrigeer het kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Leer het kind voor anderen op te komen
- Leer het kind voor zichzelf op te komen
- Leer ook pester en zwijgende middengroep omgaan met pestsituaties.
- Ouders, meld signalen bij de leerkracht (hoe klein of onbenullig ze ook lijken)
- Leerkrachten, neem signalen en adviezen van ouders mee
- Gezamenlijk zijn we sterk tegen pesten: Informeer elkaar bij alles wat je doet.

Ouders melden pestgedrag

- Dit melden ze aan de leerkracht
- Leerkracht brengt IB-er en directeur op de hoogte.
- IB-er en leerkracht overleggen over interventies.
- Ouders worden op de hoogte gebracht en krijgen een evaluatie op de afgesproken tijd.

Aanpak van ruzies en pesterijen in 6 stappen

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

- Er eerst zelf (en samen) uit te komen
- Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt kan deze het aan de leerkracht voorleggen
- De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en nieuwe afspraken te maken
- Bij herhaling tussen dezelfde leerlingen volgen maatregelen zoals die in onderstaand *stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag* worden beschreven
- Er wordt door de leerkracht een aantekening van het incident gemaakt en vervolgens gehandeld zoals beschreven in het *stappenplan voor grensoverschrijdend gedrag*
- De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, en betreft actief de zwijgende middengroep indien nodig in overleg met de ouders en/of IB-er (intern begeleider) **Eventueel wordt de schooljeugdverpleegkundige (GGD) van onze school ingeschakeld.**

Stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag verdelen we in de volgende 4 categorieën:

- Lichamelijk geweld (fysieke agressie zoals slaan, schoppen, krabben, bijten of spugen)
 - Geestelijk geweld (verbale agressie zoals dreigen, schreeuwen, schelden, pesten, stelselmatig negeren en buitensluiten etc.)
 - Seksuele mishandeling (seksuele intimidatie, verbaal of fysiek)
 - Vernieling van eigendommen van een ander
 - Stelselmatig ondermijnen gezag TSO-ers (niet luisteren naar TSO-ers en niet aan te spreken op gedrag.)
 -
-
- De leerling wordt aangesproken door de leerkracht, zij maken afspraken om herhaling te voorkomen. Op het aanspreken dient met respect te worden gereageerd. De leerkracht maakt een aantekening in het leerling-dossier- parnassys- en stelt ouders op de hoogte van het incident en de gemaakte afspraken. Ook worden de IB-er en directie op de hoogte gebracht.
 - Bij herhaling maakt de leerkracht een aantekening van het incident en brengt, indien van toepassing (ligt aan de aard van het incident), ouders en IB-er /directie op de hoogte
 - Ouders van betreffende groep van de leerling worden (als dit nodig is) op de hoogte gebracht van het feit dat er wordt gewerkt aan een oplossing.
 - Bij 3 zware overtredingen wordt er melding aan de ouders en directie gedaan. Er volgt een uitnodiging voor een gesprek met directie, ouders, leerkracht en IB. Er komt een verslag van dit gesprek en een afschrift hiervan gaat naar de ouders
 - Bij ernstige en grove overtredingen worden ouders door de directie gewezen op de *procedure time-out, schorsing en verwijdering (zie hieronder)* **Uiteraard wordt rekening gehouden met de leerling en zijn mogelijke problematiek; maatregelen moeten op maat zijn volgens passend onderwijs.**
 - Voor TSO geldt aanpak grensoverschrijdend gedrag tijdens TSO.

Procedure time-out, schorsing en verwijdering

Time out

Een ernstig incident (onwerkbaar gedrag) kan leiden tot een time-out met onmiddellijke ingang.

Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

In geval van een time-out wordt de leerling voor de rest van de dag de toegang tot de les in de klas onttrokken. Tenzij redelijke gronden zich daartegen verzetten worden de ouders / verzorgers onmiddellijk van het incident en de time-out gemotiveerd op de hoogte gebracht. De time-outmaatregel kan eenmaal worden verlengd met 1 dag. Daarna kan de leerling worden geschorst voor maximaal 5 schooldagen. In beide gevallen dient de school vooraf of – indien dat niet mogelijk is – zo spoedig mogelijk na het effectueren van de maatregel contact op te nemen met de ouders.

De ouders /verzorgers worden op school uitgenodigd voor een gesprek. Hierbij is de groepsleerkracht en een lid van de directie van de school aanwezig.

Van het incident en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen. De time-out maatregel kan alleen worden toegepast na goedkeuring door de directie van de school. De time-out maatregel wordt na toepassing schriftelijk gemeld aan het bevoegd gezag.

Schorsing

Bij een volgend ernstig incident, of in het uitzonderlijke geval dat het voorgevallen incident zo ernstig is, kan worden overgegaan tot een formele schorsing.

De wettelijke regeling voor bijzonder primair onderwijs is hierbij van toepassing.

Hierbij gelden de volgende voorwaarden: Het bevoegd gezag van de school wordt, voorafgaand aan de schorsing, in kennis gesteld van deze maatregel en om goedkeuring gevraagd. Gedurende de schorsing wordt de leerling de toegang tot de school onttrokken. Voor zover mogelijk worden er maatregelen getroffen waardoor de voortgang van het leerproces van de leerling gewaarborgd kan worden. De schorsing bedraagt maximaal 5 schooldagen. De leerling dient daarna weer toegelaten te worden op school. De betrokken ouders/verzorgers worden door de directie uitgenodigd voor een gesprek betreffende de maatregel. Hierbij dienen nadrukkelijk oplossingsmogelijkheden te worden verkend, waarbij de mogelijkheden en de onmogelijkheden van de opvang van de leerling op de

school aan de orde komen. Van de schorsing en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders/verzorgers voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen. Het verslag wordt ter kennisgeving verstuurd aan: het bevoegd gezag, de ambtenaar leerplichtzaken en de inspectie onderwijs. Ouders kunnen een klacht indienen bij de directie, het bevoegd gezag of de klachtencommissie van de school.

Verwijdering

Bij het zich meermalen voordoen van een ernstig incident (waarbij een formele schorsing reeds heeft plaatsgevonden) welke ingrijpende gevolgen heeft voor de veiligheid en/of de onderwijskundige voortgang van de school, kan worden overgegaan tot verwijdering. De wettelijke regeling voor het openbaar onderwijs is hierbij van toepassing.

Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

Verwijdering van een leerling van school is een beslissing van het bevoegd gezag.

Voordat men een beslissing neemt, dient het bevoegd gezag de betrokken leerkracht en de directie te horen. Hiervan wordt een verslag gemaakt dat aan de ouders ter kennis wordt gesteld en door de ouders voor gezien wordt getekend. Het verslag wordt ter kennisgeving opgestuurd naar: de ambtenaar leerplichtzaken en de inspectie onderwijs.

Het bevoegd gezag informeert de ouders schriftelijk en met redenen over het voornemen tot verwijdering, waarbij de ouders gewezen wordt op de mogelijkheid van het indienen van een Bezwaarschrift. De ouders krijgen de mogelijkheid binnen zes weken een bezwaarschrift in te dienen (Algemene Wet Bestuursrecht). Het bevoegd gezag is verplicht de ouders en de school te horen over het bezwaarschrift. Het bevoegd gezag neemt een uiteindelijke beslissing binnen vier weken na ontvangst van het bezwaarschrift.

Een verwijdering is pas mogelijk nadat een andere basisschool of een andere school voor (voortgezet) speciaal onderwijs is gevonden om de leerling op te nemen of dat aantoonbaar is dat het bevoegd gezag, gedurende acht weken, er alles aan heeft gedaan om de leerling elders geplaatst te krijgen.

Praktische regels tijdens TSO:

- Rond 12.05 kan er zonodig een mondelinge overdracht plaats vinden van de leerkracht aan de TSO-er. (zieke kinderen, ruzies, kinderen die zich niet lekker voelen etc)
- Regels voor spelen op het plein hangen aan de buitendeuren. Ook welke groep speelt met welk spel.
- Rond 12.10 uur gaan de kinderen naar buiten.
- Bij slechte weersomstandigheden mogen de kinderen in hun eigen lokaal de pauze doorbrengen waarbij overigens geen gebruik gemaakt mag worden van de multimedia apparaten.
- De TSO-er kan rondlopen voor toezicht. De leerkracht blijft verantwoordelijk voor zijn/haar eigen groep.
- Bij uitzondering kan het voorkomen dat één of meerdere kinderen binnen blijven als de rest naar buiten gaat (denk aan een kind die zich niet helemaal lekker voelt). In dat geval draagt de leerkracht de verantwoordelijkheid.
- Als er een incident heeft plaatsgevonden dan wordt dit gemeld aan de leerkracht. De leerkracht beslist of de leerling een OEPS-blad moet invullen. (zie aanpak grensoverschrijdend gedrag tijdens TSO)

Bij alle maatregelen: Uiteraard wordt rekening gehouden met de leerling en zijn mogelijke problematiek; maatregelen moeten op maat zijn volgens passend onderwijs.

Aanpak grensoverschrijdend gedrag tijdens TSO

De TSO-ers ervaren handelingsverlegenheid als kinderen zich niet gedragen volgens de regels. Er is behoefte aan duidelijkheid voor de situaties als kinderen zich niet gedragen. Niet alleen voor de TSO-ers is dit belangrijk, ook kinderen hebben behoefte aan duidelijkheid.

We stellen het volgende vast:

Kinderen die grensoverschrijdend gedrag¹ laten zien, krijgen een oepsblad van de leerkracht. Daarin wordt gevold wat beschreven staat bij het OEPSproject. Na elke vakantie begint iedereen weer met een schone lei. De vakanties die hiervoor gelden zijn: Herfstvakantie, Kerstvakantie, Voorjaarsvakantie, Meivakantie, Zomervakantie. Als een leerling meerdere keren (meer dan 3 x) in één week naar binnen wordt gestuurd moeten zij een week thuis eten.

¹ *Wat is grensoverschrijdend gedrag:*

Grensoverschrijdend gedrag verdelen we in de volgende 4 categorieën:

- Lichamelijk geweld (fysieke agressie zoals slaan, schoppen, krabben, bijten of spugen)
- Geestelijk geweld (verbale agressie zoals dreigen, schreeuwen, schelden, pesten, stelselmatig negeren en buitensluiten etc.)
- Seksuele mishandeling (seksuele intimidatie, verbaal of fysiek)
- Vernieling van eigendommen van een ander
- Stelselmatig ondermijnen gezag TSO-ers (niet luisteren naar TSO-ers en niet aan te spreken op gedrag)

Uiteraard is er ook gedrag dat niet meteen grensoverschrijdend genoemd kan worden, maar waar het wel goed is dat betreffende leerling de wacht wordt aangezet. In deze gevallen wordt het volgende uitgevoerd: Kinderen die zich niet gedragen en daar niet op aanspreekbaar zijn, worden overgedragen aan de leerkracht. De leerling blijft binnen en krijgt daar werk van de leerkracht. In elk geval vult het kind een OEPS-blad in waarin het reflecteert op het vertoonde gedrag.

OEPS project: Oeps, dat ging even mis.

Wat is OEPS?

Oeps is een project dat zich richt op de school / pleinregels en op de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. Het is bedoeld ter aanvulling op hetgeen er al op de J.Bogermanschool aanwezig is.

Doelen van het Oeps-project

1. Regels opstellen

Het Oeps-project gaat ervanuit dat de schoolregels door de hele school hetzelfde zijn en dat die regels worden gehandhaafd en nageleefd door de leerlingen, collega's en de ouders. Dit leidt tot een veilige, vertrouwde school waar rust en wederzijds respect voorop staan.

2. Inzicht in gedrag

De leerlingen worden zich bewust van hun eigen gedrag en het gedrag van een ander.

Oeps, het ging even mis!

Als kinderen zich tijdens het buitenspelen niet aan de afspraken houden en/of er ontstaat een conflict dan krijgen ze een waarschuwing.

Bij een tweede waarschuwing biedt OEPS hulp. De pleinwacht stuurt de leerling naar binnen en meldt dit aan de betreffende klassenleerkracht. De leerkracht geeft het kind een oeps- blad en vult samen met de leerling het blad in.

Vanaf groep 2 betreft het een kleurplaat die na het kleuren gegeven wordt aan degene waar iets goed mee gemaakt moest worden. Vanaf januari groep 3 hanteren we een blad waarop het kind en zijn / haar leerkracht kunnen schrijven wat er mis ging en hoe dit volgende keer anders zou kunnen gaan. Dit blad kan indien nodig besproken worden met de juf of meester /pleinwacht die het blad liet maken. Bij de hogere groepen kan de leerling zelf het blad invullen.

Voordelen:

1. Het bespreken gaat nu gemakkelijker dan op een druk plein.
2. De emotie is gezakt bij zowel leerling als leerkracht / pleinwacht
3. Leerling heeft gereflecteerd op eigen gedrag, op het gedrag van een ander en nagedacht over hoe het anders kan. Een leerzaam proces.
4. Eigen leerkracht is op de hoogte van wat er in de pauze heeft plaatsgevonden.

De oeps-bladen liggen in een bakje in de klas .

De ingevulde oeps-bladen worden door de leerkracht bewaard in de klassenmap.

Op het moment dat aan een leerling voor de derde maal een OEPS-blad is uitgereikt worden de ouders door de groepsleerkracht ingelicht. Er kan besloten worden om een kind een week lang niet te laten deelnemen aan de TSO.

Na een vakantie beginnen de kinderen met een schone lei.

Protocol OEPS oktober 2012

Evalueren: juni 2015 herzien maart 2016

Oeps, dat ging even mis.

Er is iets vervelends gebeurd, vul jij nu dit formulier in

Ik heet:..... **uit groep:**..... **Van het plein gestuurd door:**

.....

Wanneer gebeurde het?

☐ maandag ☐ dinsdag ☐ woensdag ☐ donderdag ☐ vrijdag

Wie waren erbij?.....

.....

Wat gebeurde er?

☐ iemand pestte mij ☐ iemand schold mij uit ☐ iemand duwde mij
☐ iemand maakte iets kapot ☐ iemand hilde ☐ iemand schopte mij
☐ iets anders n.l.:

.....

.....

.....(vul maar in wat er gebeurde)

Wat deed jij?

☐ ik liep weg ☐ ik schopte ☐ ik kneep ☐ ik riep een scheldwoord
☐ ik duwde ☐ ik hilde ☐ ik maakte iets kapot ☐ iets anders n.l.:

.....

•

.....

.....(vul maar in wat jij gedaan hebt)

Had jij er voor kunnen zorgen dat het niet gebeurd was?

☐ ja ☐ nee

Waarom?.....

.....

Wat heb je er van geleerd?.....

.....

.....

Is er nog iets belangrijks wat je hierover wilt vertellen? Doe dat dan hieronder:

.....

.....
.....
Datum:.....

Jouw handtekening:.....

Ingeleverd bij juf/meester:.....(vul de naam van de juf of meester in)

Klaar? Echt niks vergeten? *Lever dan je blaadje in. Bedankt voor het invullen.*

Oeps dat ging even mis.

Sorry

Oeps dat ging even mis.

Sorry

Oeps dat ging even mis.

Sorry

Oeps dat ging even mis.

Sorry

Bijlage Extra informatie pesten.

Wat is pesten

Er is een verschil tussen plagen en pesten.

We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het niet altijd om hetzelfde kind gaat. Het wordt door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend ervaren.

Door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed met allerlei conflicten om te gaan. Het is prima om deze vaardigheid te ontwikkelen.

Pesten is heel iets anders. Bij pesten wordt het door het gepeste kind als bedreigend of heel vervelend ervaren. Vaak is er ook geen sprake van dat de kinderen aan elkaar gewaagd zijn. De pester is vaak dominant over het gepeste kind. Ook zoekt de pester vaak steun bij andere kinderen waardoor het ook vaak in de meerderheid is.

Voorbeelden van pestgedrag:

Verbaal:

- Vernederen
- Schelden
- Dreigen
- Belachelijk maken

Fysiek:

- Trekken
- Duwen
- Spugen
- Schoppen
- Krabben
- Bijten
- Enzovoort

Intimidatie:

- Iemand opwachten
- Achterna lopen
- Iemand in de val laten lopen
- De doorgang versperren
- Dwingen om bezit af te geven

Isolatie:

- Uitsluiten
- Steun zoeken bij andere kinderen

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken van speelgoed o.i.d.
- Beschadigen of kapotmaken van spullen

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral het systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast.

Bij pestgedrag zien we ook vaak onderstaande rolverdeling terug bij de betrokkenen.

De betrokkenen

Het gepeste kind:

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden. Dit kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag. De wijze waarop gevoelens worden beleefd en geuit. Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties en/of omstandigheden waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdsgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen een andere sport of zitten op een ander clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden, mits de pesters daar de kans voor krijgen vanuit de situatie en/of omstandigheden.

Veel kinderen die gepest worden hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pesters en ze stralen dat ook uit.

Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep. Deze angst en onzekerheid worden versterkt door het ondervonden pestgedrag. Het kind komt op deze manier in een vicieuze cirkel en kan hier zonder hulp niet meer uitkomen.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam. Ze kunnen vaak beter met volwassenen opschieten dan met leeftijdsgenoten.

De pesters:

De kinderen die pesten zijn vaak de fysiek sterksten uit een groep. Pesters lijken in de eerste indruk populair te zijn in een groep. Maar ze dwingen hun populariteit vaak af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Pesters hebben feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn. De zwijgende meelopers krijgen de keuze: Je bent voor me of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van de pester en het slachtoffer. Pesters stralen deze dreigende zekerheid uit. Ze overtreden bewust de regels, storen zich nergens aan en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld met hun daden weg te komen. De pester ziet zichzelf als 'slimme durfal'. Het komt ook regelmatig voor dat een pester een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich in een andere omgeving als pester gaan opstellen. Meisjes pesten minder openlijk als jongens. Het gaat vaak wat subtieler. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes pesten minder individueel. Groepsvorming is veel belangrijker, in de zin van er wel of niet bij mogen horen.

Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes te maken. Ook hebben ze moeite om vriendschappen op te bouwen en te onderhouden. Pesters maken niet een normale sociale ontwikkeling door.

De meelopers en de andere kinderen:

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de rol van pester. Sommige kinderen houden afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'.

Een kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor zelf ook populairder te worden.

Als kinderen gaan meepesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht.

Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend. Het moet duidelijk worden dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol.

Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of klas.